Képfeldolgozás a gyakorlatban klaszterezés, alakleírók

Klaszterezés

- Felügyelet nélküli gépi tanuló eljárás
- Input adathalmaz: jelöltetlen (osztálycímke nélküli minták)

$$X = \{x_1, x_2, ..., x_n\}$$
 mintahalmaz, ahol $x_i = [v_{i1}, v_{i2}, ..., v_{ik}]$ a minták jellemzővektora $i=(1, 2, ..., n)$

- Cél: rejtett struktúra feltárása
- Csoportok (klaszterek) automatikus létrehozása úgy, hogy az egy csoportba tartozó minták (valamilyen szempontból) hasonlóbbak legyenek, mint a különböző csoportba tartozó minták.
- Gyakorlati haszon:
  - a csoportok feltárása
  - esetleges kiugró minták megtalálása
  - hiányzó adatok pótlása (amennyiben az adott mintát lehet klaszterezni a meglévő értékek alapján, a csoport jellemzők alapján pótolhatók az értékek)

Klaszterezés: Példa

Input adathalmaz: minta: 30 személy

jellemzők:

- magasság
- hajhossz
- Elkülöníthető-e a nők és a férfiak csoportja?
- Az ábrán látott jelölések:
   alakzatok nem:

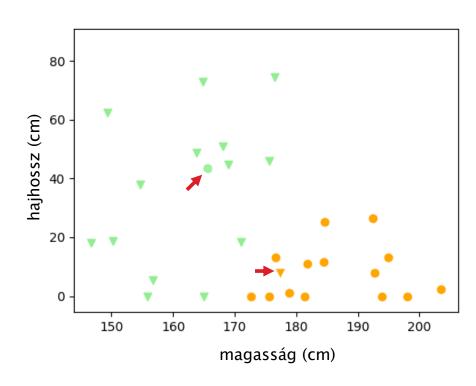
háromszög: nők

kör: férfiak

Megj: A klaszterező algoritmus számára ez ismeretlen

színek – automatikus klaszterek

piros nyíl – hibás klaszterezés (a jellemzők nem alkalmasak a tökéletes bontásra)

Lépések:

- Minden mintának meghatározzuk a jellemzővektorát
- Előfeldolgozás: (opcionális)
  - normalizálás
  - dimenzió reduckió
- Klaszterezés
- Vizualizáció a létrejött klaszterek ellenőrzésére

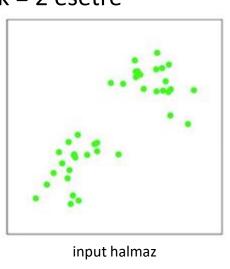
K-means (K-közép) klaszterező

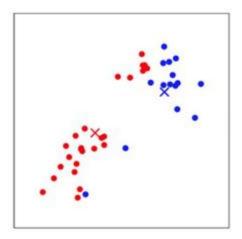
Algoritmus

- K darab középpontok választása
   (pl. véletlenszerűen, vagy a priori ismeret alapján)
- Ciklus, amíg van (érdemi) változás (és az iterációk száma egy határ alatt van):
  - minták besorolása a legközelebbi klaszterbe:
     a klaszterközéppontot leíró vektor és a mintát leíró vektor távolsága alapján
  - klaszterközéppontok újraszámítása

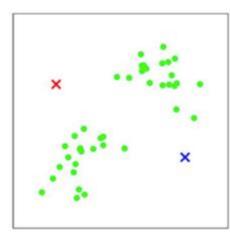
K-means (K-közép) klaszterező

Példa k = 2 esetre

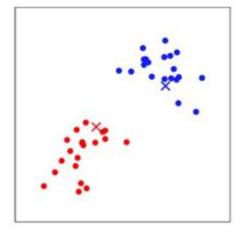

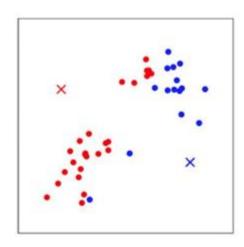
Középpontok újraszámítása

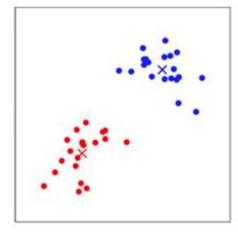
input halmaz + k véletlen középpont

legközelebbi középponthoz való besorolás alapján képzett klaszterek

legközelebbi középponthoz való besorolás alapján képzett klaszterek

Középpontok újraszámítása

Feladat: K-means

- Generál adathalmazt a magasság, hajhossz példának megfelelően
- Az adat mátrixot 15 férfi és 15 női jellemzőknek megfelelő adattal töltsd fel:
  - a férfiak magasságánál legyen 186 a nőknél legyen 160 a középérték.
  - a férfiak hajhosszánál legyen 10 a nőknél legyen 45 a középérték.
  - a szórásokat állítsd tetszés szerint.

```
#include <random>
int main(){
std::default random engine generator;
std::normal distribution<float> male height(186.0f, 30.0f);
Mat data(30, 2, CV 32F);
// férfiak adatai
for(int i = 0; i < 15; ++i){
   data.at<float>(i, 0) = male_height(generator);
   data.at<float>(i, 0) = ...
// nők adatai
for(int i = 15; i < 30; ++i){}
```

Feladat: K-means

Hozz létre egy kritériumot, ami megadja, hogy hány iteráció után, milyen változás alatt álljon le a K-közép eljárás. Pl:

Végezd el a klaszterezést. A k értéke legyen 2, mert két klasztert akarunk. A bestLabels üres. centers alapértelmezett marad.

Feladat: K-means

Hozz létre egy 300 x 300-as **fehér** képet és jelenítsd meg rajta pl. drawMarkers(InputOutputArray img, Point pt, Scalar color, MARKER_FLAG shape, ..) függvénnyel a pontokat.

A **bestLabels.at**<**int**>**(i)** adja meg, hogy az i. adatot melyik klaszterbe tette a gép, ezért a rajzolásnál használhatod:

A színt változtathatod annak megfelelően, hogy eredetileg női vagy férfi jellemzőhöz tartozott-e az i. adat.

Jellemzők (képfeldolgozás)

- Ideális esetben a minták olyan leírói, amelyek értékei az azonos osztályba tartozó mintákra nézve hasonlóak, a különböző osztályba tartozó mintáknál pedig nem.
- Alapvető kategóriák:
  - Intenzitásérték, színezet
  - Textúraleírók
  - Alakleírók

- Előbbiek az objektumok szegmentálásra is alkalmasak lehetnek
- Utóbbi esetben abból indulunk ki, hogy az objektum már megvan

Milyen jellemzőt válasszak?

Problémafüggő

Szeder vs. málna:

Alakleíró? nem

Textúraleíró? nem

Szín? igen

Szeder vs. áfonya

Alakleíró? pl: körszerűség

Textúraleíró? igen

Szín? nem

Feladat: Képpontok klaszterezése szín alapján /kvantálás/

- Input:
  - egy színes kép (img)
- Minták:
  - maguk a képpontok
  - minták száma: img.rows*img.cols
- Jellemzők:
  - a képpontok L, a, b értékei (CIE Lab színteret fogunk használni)
  - a jellemzők száma: 3

Lépések: az adathalmaz előállítása

- Olvass be egy képet színesbe
- Konvertáld át CV_32F-be (convertTo)
  - mert a Kmeans CV_32F-et vár
- Konvertáld át CIE Lab színtérbe (cytcolor)
  - mert tudjuk, hogy ebben a színtérben jobban tudjuk mérni a színek közti eltérést, mint RGB-be
- Állítsd elő a minták (pixelek) jellemzővektorát:
  - 1 csatornás, kep.rows*kep.cols soros, 3 oszlopos mátrixszá formáljuk
    Mat data = lab.reshape(1, img.rows*img.cols)

A reshape függvénynek a csatornák (1) és a sorok számát (img.rows*img.cols) adatuk meg, az oszlopot automatikusan számolja.

Ha megjeleníted a data-t, akkor egy csíkszerű képet kell látnod.

Klaszterezés megvalósítása

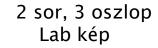
Hozz létre egy kritériumot, ami megadja, hogy hány iteráció után, milyen változás alatt álljon le a K-közép eljárás. Pl:

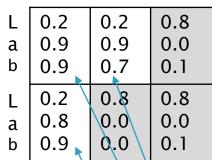
ha nem konvergál az eljárásod vedd magasabbra

Végezd el a klaszterezést:

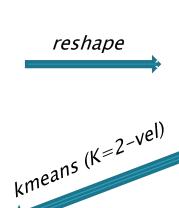
```
kmeans( InputArray data, // a jellemzőmátrix
  int k, // a klaszterek maximális száma
  InputOutputArray bestLabels, // véletlen középpontnál üres Mat
  TermCriteria krit, //a leállási feltétel
  int attempt, //kísérletek száma
  int flag, // inicializálási mód, pl. KMEANS_RANDOM_CENTERS,
  OutputArray centers=noArray() //üres Mat, a klaszterközéppontok
);
```

Feladat: a klaszterezett kép megjelenítése

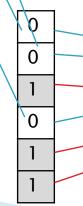
minden pixelt külön mintának tekintünk, 3 jellemzővel: L, a b ezért az data mátrix 6x3-as

0.2	0.9	0.9	
0.2	0.9	0.7	
0.8	0.0	0.1	
0.2	0.8	0.9	
0.8	0.0	0.0	
0.8	0.0	0.1	

a bestLabels megadja, hogy a data mátrix i. sora melyik klaszterbe került (típus: int) a centers megadja, a kaszter középpontokhoz tartozó jellemzőket

(klaszterek_száma x jellmezők_száma méretű,
float típusú)

0.2	0.87	0.82
0.8	0.0	0.07

Megjelenítés

A centers mátrix a klaszterbe eső pixelek átlagos színértékeit tartalmazza. L, a, b értékek állnak benne, de külön-külön oszlopban (float, float)

A három oszlopot vond össze, hogy 1 Vec3f-es oszlop (Lab) legyen:
Mat cluster_colors_lab = centers.reshape(3, centers.rows);

- Konvertáld vissza BGR színtérbe (cvtColor)
- Konvertáld vissza CV_8UC3 típussá (convertTo), legyen cluster_colors a mátrix neve

A bestLabels mátrix jelenleg egyetlen img.rows*img.cols sorból álló vektor. Formázzuk vissza képszerűvé, hogy az (i, j). képponthoz tartozó címke a mátrix (i, j). pontján legyen:

```
Mat labels = bestLabels.reshape(1, img.rows);
```

- Hozz létre egy képet az eredeti kép méretével és típusával és színezd ki:
  - Járd be: for (int i = ..., for(int i = ...
  - Tudd meg, hogy melyik klaszterhez tartozik a pixel: int idx = labels.at<int>(i, j)
     Ha az idx [0, cluster colors.rows-1] tartományba esik:
  - Állítsd be a képpont színét: dest.at<Vec3b>(i, j) = cluster_colors.at<Vec3b>(idx)

Alakleírók

Kiindulási pont: a leírni kívánt objektum

Például: körvonal, maszk, maszk alatti képrész

Terület: contourArea(kontúr, orientáció);

Kerület: arcLength(kontúr, zárt-e);

Befoglaló téglalap: boundingRect(kontúr);

Minimális területű befoglaló téglalap:

RotatedRect minAreaRect(kontúr);

Befoglaló ellipszis:

RotatedRect fitEllipse(kontúr)

Befoglaló kör: minEnclosingCircle(InputArray kontúr, Point2f& kp, float& sugar);

Alakleírók II.

konvexitás =
$$\frac{konvex\ burok\ kerülete}{objektum\ kerülete}$$
 cv::convexHull(contour, convHull, false, true);

$$\circ \quad \text{cirkularitás} = \frac{\text{terület}}{\text{kerület}^2} \qquad \text{vagy} \qquad \frac{4\pi \cdot \text{terület}}{\text{kerület}^2} \qquad \qquad \text{(körre maximális)}$$

kompaktság =
$$\frac{\text{kerület}^2}{\text{terület}}$$
 vagy $\frac{4 \cdot \text{terület}}{\pi \cdot \text{átmérő}}$ vagy $\frac{\sqrt{4\pi \cdot \text{terület}}}{\text{átmérő}}$

• átmérő =
$$\max_{p,q \in C} d(p,q)$$
 C: kontúr

• ekvivalensKörAtmerő =
$$2\sqrt{\frac{ter\"{u}let}{\pi}}$$

- szálHossz = 0.25(kerület + $\sqrt{\text{kerület}^2 16 \cdot \text{terület}}$)
- szálSzelesség = 0.25(kerület $\sqrt{\text{kerület}^2 16 \cdot \text{terület}}$)
- excentricitás = $\frac{\text{főtengely hossza}}{\text{melléktengely hosza}}$
  - Tengelyek meghatározása pl. a befoglaló ellipszis alapján vagy a leghosszabb obj-n belüli szakaszt véve főtengelynek, és arra merőleges leghosszabbat melléktengelynek.

Momentumok

OpenCV-ben

Moments m = moments(kép/kontúr, bináris-e?); //bináris-e a kép (kontúrnál alap)

Bináris-e: NEM $\rightarrow I(x,y)$ a világosságkód érték, x, y – a kép koordinátái

Bináris-e: IGEN $\rightarrow$ x, y csak az objektumpontok koordinátái, I (x,y) = 1-nek tekintve

Jellemzők:

m.mpq, ahol pq: 00, 10, 01, 11, 20, 02, 21, 12, 30, 03

A p+q-adrendű térbeli (geometriai) momentum számítása

$$m_{pq} = \sum_{x} \sum_{y} x^p y^q I(x, y)$$

Súlypont számítása:

$$C(x,y) = \left(\frac{m_{10}}{m_{00}}, \frac{m_{01}}{m_{00}}\right)$$

(Bináris képnél a koordináták átlaga, szürkeskálásnál az intenzitásértékkel súlyozott átlaga)

Centrális momentumok

OpenCV-ben

Moments m = moments(kép, bináris-e); //bináris-e: maszk vagy kép

Bináris-e: NEM $\rightarrow I(x,y)$ a világosságkód érték, x, y – a kép koordinátái

Bináris-e: IGEN $\rightarrow$ x, y csak az objektumpontok koordinátái, I (x,y) = 1-nek tekintve

Jellemzők:

m.mupq, ahol pq: 11, 20, 02, 21, 12, 03, 30

A p+q-adrendű centrális momentum számítása

$$mu_{pq} = \sum_{x} \sum_{y} (x - \bar{x})^p (y - \bar{y})^q I(x, y)$$

Normalizált centrális momentumok

OpenCV-ben

Moments m = moments(kép, bináris-e);

Bináris-e: NEM $\rightarrow I(x,y)$ a világosságkód érték, x, y – a kép koordinátái

Bináris-e: IGEN $\rightarrow$ x, y csak az objektumpontok koordinátái, I (x,y) = 1-nek tekintve

Jellemzők:

m.nupq, ahol pq: 11, 20, 02, 21, 12, 30, 03

A p+q-adrendű normalizát centrális momentum számítása

$$nu_{pq} = \frac{mu_{qp}}{m_{00}^{1+(p+q)/2}}$$

a p+q-ad rendű centrális momentum

Az nu00=1 és az nu10=mu10=mu01=mu10=0 ezért nem tárolja őket az opencv.

HU momentumok

OpenCV-ben

```
Moments m = moments( kép, bináris-e); //bináris-e: maszk vagy kép double hu[7]; //momentumok tárolására HuMoments humoments(m, hu); //HU momentumok számítása
```

- Normalizált centrális momentumokból számolhatók
- Affin transzformációkra invariáns (skálázás, forgatásra, ...)
   (digitális világ: az eredeti és az elfogatott/skálázott... obejektum HU momentumai különbözhetnek)
- A tulajdonságaiból következően
  - hasznos pl. ha a felismerendő alakzat forgatás invariáns
  - ne használd, ha a felismerendő alakzatnak fontos a mérete, orientációja

Töltsd le az alábbi sorozatot

https://arato.inf.unideb.hu/szeghalmy.szilvia/kepfeld/img/kekszek_vegyes.zip

- 18 kép van a mappában
- 3 választott alakleírót kell használnod
- Hozd létre a jellemzőmátrixot: 18 sor, 3 oszlop CV 32F
- Olvasd be az i. képet (i = 1, 2, ..., 18)
  - Küszöböld (javasolt módszer: THRESH_OTSU | THRESH_INV)
  - Eressz rá egy mediánszűrőt, pl. 5x5-ös ablakmérettel.
  - findContours-sal szedd ki a külső kontúrt (az obj. kontúrt használd a jellemzők számításához)
  - A jellemzőmátrix megfelelő (i-1). sorát töltsd fel az általad választott jellemzőkkel.

```
data.at<float>(i-1, 0) = _____
data.at<float>(i-1, 1) = ____
data.at<float>(i-1, 2) =
```

- Hívd meg a kmeans függvényt.
- A középpontok most nem hordoznak jól vizualizálható értéket, ezért nem kell lekérni:

- Olvasd be újra a képeket ugyanolyan sorrendben, ahogy korábban tetted.
- Mentsd el a képet különböző mappákba/vagy jelenítsd meg különböző címkékkel a kmeans által adott besorolás alapján:

```
az i. kép besorolását a bestLabels.at<int>(i) adja meg
```

Hasonlítsd össze az eredményt a szomszédodéval. Ki választott jobb jellemzőket?

- Nézzük meg, hogy segít-e ha standardizáljuk az adatokat
- Építsük be az alábbi lépéseket a klaszterezés elé:
  - Az adat mátrix minden oszlopára (egy-egy jellemző: F):
    - Határozzuk meg az átlagértéket (μ) és a szórást (σ)
    - Számoljuk ki az új értékeket :

$$F' = (F - \mu)/\sigma$$

```
for (int i = 0; i < data.cols; ++i) {
        Scalar mean, dev;
        meanStdDev(data.col(i), mean, dev);
        data.col(i) = (data.col(i) - mean) / dev;
}</pre>
```

- Hívd meg a kmeans függvényt.
- A középpontok most nem hordoznak jól vizualizálható értéket, ezért nem kell lekérni:

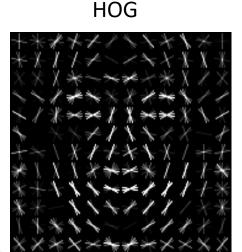
- Olvasd be újra a képeket ugyanolyan sorrendben, ahogy korábban tetted.
- Mentsd el a képet különböző mappákba/vagy jelenítsd meg különböző címkékkel a kmeans által adott besorolás alapján:

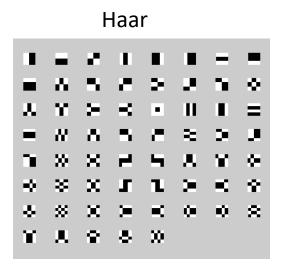
```
az i. kép besorolását a bestLabels.at<int>(i) adja meg
```

Hasonlítsd össze az eredményt a szomszédodéval. Ki választott jobb jellemzőket?

Ismertebb textúraleírók

- LBP (local binary pattern) + hisztogram
- GLCM: (graylevel co-occurrence matrix) szürkeskálás együttes előfordulási mátrixra épülő (Harlick) jellemzők
- HOG: Gradiens-irány hisztogram
- Haar jellemzők
- Szűrőrendszerek által adott jellemzők

LBP (Local Binary Pattern)

A középpontot és a szomszédos pontok hasonlítása:

LBP₈ =
$$(n1>p) (n2>p) (n3>p) ... (n8 > p)$$
 true: 1; false: 0

Példa:

Kettes számrendszerbeli előjelnélküli egésznek tekinthetjük a kapott eredményt.

r	า4	n3	n2	
r	15	р	n1	
r	າ6	n7	n8	

210	200	140
140	160	180
138	144	200

Leíró készítése: a leírni kívánt ablakot kisebb környezetekre, tipikusan 8x8-as vagy 16x16-os blokkokra osztjuk. Minden pontra kiszámítjuk az LBP-t és hisztogramot készítünk.

Megj: A klasszikus eljárás 8 szomszéddal dolgozik, de sok variáció van

GLCM: Gray Level Co-occurrence Matrix

- A GLCM mátrix megadja, hogy egy i j intenzitásértékpár hányszor fordul elő a képen α irányba d távolságra.
- A mátrix építés előtt az intenzitásértékek számát csökkentjük a képen, pl. 4, 8 szintes képekkel dolgozunk (I/= 64; I/= 32)
- Pl: 4 szintes kép; α = 0 (vízszintes); d = 1 (egy távolság)

2	0	2	1
1	2	1	1
3	2	0	3

	0	1	2	3
0	0	0	1	0
1	0	1	1	0
2	2	1	0	0
3	0	0	1	0

GLCM: Gray Level Co-occurrence Matrix

Gyakran használt Harlick jellemzők:
 (L a kép szintjeinek száma => L×L-es a GLCM mátrix)

$$Contrast = \sum_{i=0,j=0}^{L-1} (GLCM(i,j) (i-j)^{2})$$

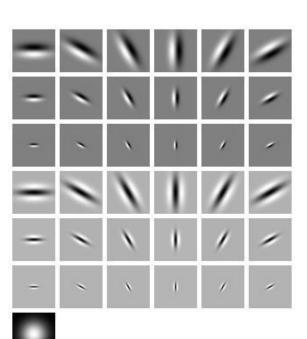
$$Energy = \sum_{i=0,j=0}^{L-1} GLCM(i,j)^{2}$$

$$Entropy = \sum_{i=0,j=0}^{L-1} (GLCM(i,j) (-\log_{2} GLCM(i,j)))$$

$$Homogenity = \sum_{i=0,j=0}^{L-1} \frac{GLCM(i,j)}{1+|i-j|}$$

Feladat: Klaszterezés textúra alapján, szűrőrendszerrel

- Használj egy olyan képet, amelyen többféle textúra látható. Pl.: texture.png
- Töltsd le a Feature.h-t és a Feature.cpp-t. Add hozzá a projektedhez.
- A MaximumResponse8 függvényét fogjuk használni: Az ábrán egy sorban lévő szűrők egymás elforgatottjai, ezek közül csak annak a szűrőnek az eredményét használjuk, amelyik a maximális választ adja.
- A függvény szürkeskálás képet vár és 8 képet ad vissza egy vektorban. vector<Mat> dest;

Feladat: Klaszterezés textúra alapján

- Készítsünk egyetlen 8 csatornás mátrixot a vektorokból (merge)
- Készíts belőle sorvektort:
  - Mat data = merged_mat.reshape(1, img.rows*img.cols)
- Klaszterezz (k = 5)

A bestLabels-t formázzuk képpé:

```
Mat dest1 = bestLabels.reshape(1, img.rows)
```

Konvetáljuk CV_8U-ra, hogy meg tudjuk jeleníteni az eredményt:

```
Mat dest2;
dest1.convertTo(dest2, CV_8UC3, 50);
//az 50-es szorzó, csak a jobb láthatóság miatt van
```

Feladat: Klaszterezés textúra alapján

- Megjelenítés:
  - Hozz létre egy eredeti képpel azonos méretű képet (CV_8UC3)
  - Hozz létre egy legalább K méretű Vec3b tömböt és töltsd fel véletlenszerű színekkel.
  - Járd be a kmeans által megadott címkéket (korábban bestLabels)
    - Ha a címke értéke [0, K[tartományba esik, akkor rendeld hozzá a megfelelő képponthoz a címkének megfelelő színt.
    - Egyébként rendelj hozzá tiszta feketét.

Feladat: Klaszterezés textúra alapján

- Megjelenítés:
  - Hozz létre egy eredeti képpel azonos méretű képet (CV_8UC3)
  - Hozz létre egy legalább K méretű Vec3b tömböt és töltsd fel véletlenszerű színekkel.
  - Járd be a kmeans által megadott címkéket (korábban bestLabels)
    - Ha a címke értéke [0, K[tartományba esik, akkor rendeld hozzá a megfelelő képponthoz a címkének megfelelő színt.
    - Egyébként rendelj hozzá tiszta feketét.

